

08

Book Review:

ทำไมต้องตกหลุมรัก? Alain Badiou
ความรัก และ The Lobster

ศศิธร สินธุทยา *

Sasithron Sinvuttaya

* อาจารย์ประจำสาขาวิชามานุษยวิทยา คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

Lecturer at Anthropology Department, Archaeology Faculty, Silpakorn University

หนังสือทำไมต้องตกหลุมรัก? Alain Badiou ความรัก และ The Lobster เป็นหนังสือที่พูดถึงเรื่องปรัชญาความรักจากมุมมองของนักปรัชญาสมัยใหม่ “Alain Badiou” โดยการเรียบเรียงของ รองศาสตราจารย์สรวิศ ชัยนาม อาจารย์ประจำภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แปลโดย สุชานาฏ จารุไพบูลย์ ผ่านวัฒนธรรมป๊อป (Pop Culture) ในภาพยนตร์ ซึ่งหนังสือเล่มนี้ได้แบ่งเป็น 2 ส่วนหลักๆ ในส่วนแรกหนังสือได้ทำการสำรวจปรัชญาความรักของ Badiou ที่มองว่าความรักคือรูปแบบของคอมมิวนิสต์ที่จำกัด เพราะว่ามันจำกัดความรักในลักษณะของ 2 คน สำหรับ Badiou เราสร้างตัวแสดงใหม่ที่เรียกว่า “เรา” ขึ้นมา และความรักไม่ใช่ผลประโยชน์เหนืออีกฝ่าย แต่คือผลประโยชน์ร่วมกัน นี่ก็เป็นคอมมิวนิสต์ในแบบจำกัดที่เห็นความสำเร็จ แต่ในปัจจุบันโลกดำรงอยู่ด้วยระบบเศรษฐกิจและโลกทัศน์แบบทุนนิยม ดังนั้นความรักจึงถูกคุกคามจากทุกๆ ด้าน สำหรับส่วนที่สอง สรวิศ ชัยนามได้ชวนคิดจากปรัชญาความรักของ Badiou ผ่านการวิเคราะห์ภาพยนตร์เรื่อง The Lobster (ค.ศ. 2015) ผลงานของ Yorgos Lanthimos ที่มีมุมมองการวิพากษ์เกี่ยวกับสังคมดิสโทเปีย ซึ่งความรักถูกกีดกันไม่ให้เกิดขึ้น และไม่มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้

**Book Review - ทำไมต้อง
ตกหลุมรัก? Alain Badiou
ความรัก และ The Lobster**

ผู้เขียน: สรวิศ ชัยนาม
ผู้แปล: สุชนานาญ จารุไพบูลย์
สำนักพิมพ์: Illuminations
Edition
จำนวนหน้า: 173 หน้า ปกอ่อน
พิมพ์ครั้งที่ 1: กุมภาพันธ์ 2562
ISBN: 9786168215043

ปรัชญาความรักของ Alain Badiou

แนวคิดหลักของความรักที่ Badiou นำเสนอในหนังสือประกอบขึ้นด้วยหลัก 3 ประการ *ประการที่หนึ่ง* Badiou มองความรักเป็น “การพบโดยบังเอิญ” (encounter) และ “การสร้าง” (construction) กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือความรักเป็น “เหตุการณ์” และโปรเจกต์เกี่ยวกับการดำรงอยู่ (existential project) ดังนั้นความรักสำหรับ Badiou จึงเป็นสิ่งที่เหนือการคาดการณ์ ซึ่งสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลง และก่อให้เกิดผลที่ตามมา สภาวะการณ์เช่นนี้จึงเป็นสิ่งที่เรียกว่าความบังเอิญ เพราะความรักมักไม่มีเวลาที่เหมาะสมที่จะตกหลุมรัก และความรักมักคล้ายกับการสร้างบางสิ่งบางอย่างออกมาจากความว่างเปล่า

ประการที่สอง Badiou นำเสนอกระบวนการสำคัญ 2 ประการ เมื่อคนทั่วไปตกหลุมรัก กระบวนการที่หนึ่งคือ “Lovable” ความรักทำให้คนมีความน่ารัก เนื่องจากเมื่อมีความรักเราจะไม่เชื่อในสิ่งที่เห็น แต่เราจะเห็นแต่สิ่งที่เราเชื่อ นั่นเป็นเพราะกระบวนการ Idealize หรือการมองความรักแบบอุดมคติ เมื่อมีความรักเราจะยกคนรักขึ้นเทียบกับคุณค่าของสิ่งนั้น (the dignity of the Thing)

ประการที่สาม ความรักในมุมมองของ Badiou ไม่ใช่เส้นทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จแบบแนวคิดโรแมนซ์ (Romantic Love) ที่ถูกผลิตสร้างอย่างสอดคล้องกับแนวคิดแบบทุนนิยม ความโรแมนซ์หรือความปรารถนาต้องการการเติมเต็มด้วยเหตุผลที่ว่าเราล้นบกพร่องและความรักคือเครื่องมือที่จะแก้ไขและเติมเต็มเราได้ ทุนนิยมจึงเป็นสิ่งที่ทำให้ห่างไกลจากความรักที่แท้มากขึ้นไปอีก เพราะมนุษย์ทุกคนไม่สามารถเติมให้เต็มได้ เราเพียงดำรงอยู่และมีจุดจบเป็นปลายทาง ดังนั้นความรักในแนวคิดของ Badiou จึงต้องอาศัยความกล้าหาญ และอดทน เพราะความรักคือการ

สร้าง และสร้างมันด้วยความอดทน เราหลงรักคนที่เราแทบไม่รู้อะไรเกี่ยวกับตัวเขา เราหลงรักคนที่เร้นลับและน่าค้นหา สิ่งนี้ไม่ใช่ความปลอดภัย แต่เรากระโดดลงสู่หลุมรักด้วยความกล้าหาญโดยที่ไม่รู้ว่าจะเจ็บปวดแค่ไหน แต่แน่นอน ความเจ็บปวดคือสิ่งที่ยืนยันได้แน่ๆ ว่าเรากำลังรักใครสักคน และสิ่งที่ทำให้ความรักดำรงอยู่ คือการยอมรับความเร้นลับและแตกต่างของคนรัก คือบางสิ่งที่เราไม่อาจเข้าใจเขาได้อย่างปรุปรอง ดังนั้นความรักจึงดำรงอยู่ได้ด้วยความเชื่อใจบนความเสี่ยง

ในบทสรุปของปรัชญาความรักสำหรับ Badiou จึงเรียกอุดมการณ์ที่กำลังครอบงำอยู่ในปัจจุบันว่าเป็น “วัตถุนิยมประชาธิปไตย” (democratic materialism) และเมื่อนำมาใช้กับความรัก “วัตถุนิยมประชาธิปไตย” คือเรื่องของฮอว์โมส เซลล์ประสาท ความสุขทางกาย และวิวัฒนาการของมนุษย์ ลดทอนเหลือแค่เพียงเรื่องของการสร้างความเป็นจริงทางสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้น Badiou จึงนำเสนอว่าความรักไม่ใช่มุมมองแบบวัตถุนิยมประชาธิปไตย แต่ความรักควรเป็นคอมมิวนิสต์แบบจำกัด (Minimal Communism) ที่มองเห็นผลประโยชน์ร่วมกัน และนำไปสู่การตัดสินใจบนผลประโยชน์ของคู่รัก ไม่ใช่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

The Lobster กับการวิพากษ์ปรัชญาความรักของ Alain Badiou

ในส่วนของ 2 หนังสือเลือกที่จะอธิบายปรัชญาความรักของ Alain Badiou ผ่านภาพยนตร์เรื่อง The Lobster ที่ออกฉายใน ค.ศ. 2015 ผู้เขียนจัดประเภทของภาพยนตร์ในประเภทของตลกร้ายดิสโทเปียแนวแอบเสิร์ด* ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ฉันทู้รัก และวิธีการที่สังคมปฏิบัติต่อคนโสด สำหรับสรวิต The Lobster คือภาพยนตร์ที่บอกเล่ากระแส

* Absurdism เป็นแนวคิดที่มองว่าชีวิตเป็นสิ่งที่ไร้เหตุผล ไร้ความหมาย นอกจากนี้ยังมีความหมายในเชิงทั่วไปที่ไม่เกี่ยวกับปรัชญา เป็นพฤติกรรมหรือลักษณะที่ไร้สาระอย่างจริงจัง (สรวิต ชัยนาม, 2562. ทำไมต้องตกหลุมรัก? Alain Badiou ความรัก และ The Lobster. หน้า 114)

ปัจจุบันของโลกที่แทนที่ด้วยความรักแบบโรแมนซ์ ทั้งเรื่องกระแสการแต่งงานกับตัวเอง งานวิวาห์ไร้คู่ การออกเดทกับตัวเอง ความรักแบบบูบี่ปับแอปพลิเคชันหาคู่ เป็นเรื่องที่ตลาดทุนนิยมล่องล้าเข้าไปในเขตแดนของความสัมพันธ์อย่างไร้การควบคุม โดยผู้เขียนเสนอว่าเราควรจะต้องหักห้ามกับภาวะเช่นนี้ และปกป้องความรักจากภัยคุกคาม และสร้างความรักแบบใหม่เพื่อนำพาเราไปสู่วิถีชีวิตใหม่ที่แตกต่างออกไป

สุดท้ายแล้ว หนังสือเล่มนี้สามารถชี้ให้เห็นถึงมุมมองของกรอบคิดเรื่องความรักในรูปแบบที่ซับซ้อน และชวนให้ตั้งคำถามต่อความรักในสถานะที่หลากหลาย รวมทั้งการวิเคราะห์และวิพากษ์ผ่านภาพยนตร์อาจช่วยเพิ่มความเข้าใจในสถานะที่เรียกว่า “ความรัก” ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมภายใต้โลกยุคหลังสมัยใหม่ที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่ง

